

Rīgā, 2016. gada 24. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/6

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Bilskas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Bilskas aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 5 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas

dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas.

Kultūrvēsturiskā informācija par Bilskas aleju apzināta, meklējot pieejamo informāciju interneta resursos un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

3. Alejas aizsardzības statuss

Bilskas aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis - aizsargājama aleja. Bilskas alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām".

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Bilskas aleja atrodas Smiltenes novada Bilskas pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Bilskas pagasta teritorijas plānojums 2004. – 2016. Daļa no Smiltenes novada teritorijas plānojuma
- Smiltenes novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2037.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030.

Bilskas pagasta teritorijas plānojuma 2004. – 2016. gadam paskaidrojuma raksta I daļā Bilskas aleja minēta kā dabas un kultūras mantojuma sastāvdaļa, tomēr nav norādīts, ka tā ir valsts nozīmes aizsargājamā aleja. Paskaidrojuma raksta II daļā norādīts, ka "Bilskā liepu alejas, t.sk. liepu aleja no Silniekiem līdz Pumpuriem 0,4 km ar 2005.gada 21.marta Padomes sēdes lēmumu protokols Nr.2 ir valsts nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija". Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Bilskas pagasta esošās un plānotās izmantošanas kartē Bilskas aleja iezīmēta kā aizsargājama aleja.

Smiltenes novada attīstības programmā 2012. – 2018. gadam un Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. – 2037. Bilskas aleja atzīmēta kā valsts nozīmes aizsargājamā aleja.

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030 un Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020 vispārīgi ieskicē Vidzemes mozaīkveida ainavas un kultūrainavas nozīmi, raksturojot to kā neatņemamu kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļu, tomēr Bilskas aleja šajos plānošanas dokumentos tieši nav minēta.

5. Alejas apsekošana

Aleja apsekota 27.08.2016. plkst. 14:50 – 15:30. Apsekošanas laikā ir saulains, silts, skaidrs laiks, spēcīgs vējš.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Bilskas alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 43. pielikumā. Bilskas aleja izvietota gar zemes ceļu, kas izvietots paralēli Valkas –Smiltenes šosejai, posmā no Pumpuru līdz Silnieku mājām. Aleju pamatā veido vidēju dimensiju liepas, bet aug arī lielāku dimensiju liepas, vietām alejā stādīti oši (1.-2. attēls). Lielāko dimensiju koki alejā ir ar dobumiem, atsevišķi koki izkrituši.

1. attēls. Skats uz Bilskas aleju pie Pumpuru mājām. Foto: E. Oļehnoviča, 2016.

2. attēls. Skats uz Bilskas aleju tās beigu daļā netālu no Silnieku mājām. Foto: E. Oļehnoviča, 2016.

Alejai piegulošo teritoriju veido lauku viensētas un lauksaimniecības zemes.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā.

Alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas, līdz ar to pašlaik aleja ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa. Alejā augošās liepas ir potenciāli piemērotas īpaši aizsargājamo ķērpju sugu kausveida pleurostiktas *Pleurosticta acetabulum* un liepu parmelīnas *Parmelina tiliacea* dzīvotnes, savukārt alejā augošie lielāko dimensiju oši – bālās skleroforas *Sclerophora pallida* dzīvotne.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No aizsargājamo ķērpju un sūnu viedokļa alejā apsaimniekošana nav nepieciešama. Nepieciešamas atjaunot alejas informatīvo robežzīmi alejas sākuma daļā pie Pumpuru mājām, jo pēc vietējo iedzīvotāju teiktā tā esot nogāzusies un pašlaik ir pieslieta pie celma alejas sākumdaļā.

9. Alejas kultūrvēsture

Pētījuma gaitā apzinātajos informācijas resursos nebija pieejama kultūrvēsturiskā informācija par Bilskas aleju.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Bilskas aleja pašlaik ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu aizsardzības viedokļa, tomēr trūkst informācijas par alejas kultūrvēsturisko vērtību un alejai piemīt ainaviska vērtība. Alejas robežu izmaiņas vērtējamas kopsakarā ar alejas nozīmi no citu organismu grupu aizsardzības un dendroloģiskā viedokļa, tomēr no ainaviskā viedokļa ieteicama Bilskas alejas saglabāšana valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Bilskas pagasta teritorijas plānojums. Daļa no Smiltenes novada teritorijas plānojuma. Apstiprināts ar Smiltenes novada domes 2009.gada 30. septembra lēmumu (protokols Nr.9, 17.§.). Pieejams: http://www.smiltene.lv/teritorijas_planojumi

Smiltenes novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Apstiprināta ar Smiltenes novada domes 2012. gada 29. novembra lēmumu Nr. 16, 5 §. Pieejama: http://www.smiltene.lv/attistibas_programmas

Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2037. Apstiprināta ar 2013. gada 25. septembra lēmumu Nr.16, 5 §. Pieejama: http://www.smiltene.lv/attistibas_strategija

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030. Apstiprināta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes 2015. gada 27.jūnija sēdē. Pieejama: http://www.vidzeme.lv/lv/regiona_attistibas_planosanas_dokumenti

12. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums,
Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas
noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas
Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.